

LATVIJAS REPUBLIKAS FINANŠU MINISTRIJA

SMILŠU IELĀ 1, RĪGĀ, LV-1919, TĀLRUNIS (371) 67095689, (371) 67095578, FAKSS (371) 67095503
E-pasts: pasts@fm.gov.lv; www.fm.gov.lv

RĪGĀ
18.02.2013

Nr. 5-2-04/997

Uz _____ Nr. _____

Latvijas namu pārvaldītāju un
apsaimniekotāju asociācijai
Lāčplēša iela 24
Rīga, LV-1011

✓ Latvijas Pašvaldību savienībai
Mazā Pils iela 1
Rīga, LV-1050

Latvijas Darba devēju konfederācijai
Baznīcas iela 25-3
Rīga, LV-1010

Informācijai: Ekonomikas ministrijai

**Par pievienotās vērtības nodokļa
piemērošanu namu pārvaldītāju un
apsaimniekotāju darījumiem atbilstoši
Pievienotās vērtības nodokļa likumam**

Finanšu ministrija ir iepazīsies ar Latvijas namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācijas 2013.gada 29.janvāra vēstuli Nr.2013/1, kuru pārsūtīja Finanšu ministrijai arī Ekonomikas ministrija ar 2013.gada 14.februāra vēstuli Nr.413-1-1487, Latvijas Pašvaldību savienības 2013.gada 5.februāra vēstuli Nr.0220130313/A184 un Latvijas Darba devēju konfederācijas 2013.gada 4.februāra vēstuli Nr.2-9/34. Ņemot vērā, ka iepriekš minētajās vēstulēs ir uzdoti saturiski identiski jautājumi par pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) piemērošanu namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju veiktajiem darījumiem, sākot ar 2013.gada 1.janvāri, kad spēkā stāties Pievienotās vērtības nodokļa likums, Finanšu ministrija sniedz vispārīgu informāciju par PVN piemērošanu namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju veiktajiem darījumiem atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma normām.

**1. Namu apsaimniekotājiem ir tiesības darboties kā starpniekiem arī pēc
Pievienotās vērtības nodokļa likuma stāšanās spēkā**

Jūsu vēstulē ir izteiktas bažas, ka namu apsaimniekotāji, dzīvokļu pārvaldes, namu pārvaldes, namīpašnieki (turpmāk – namu apsaimniekotāji), kuri līdz 2013.gada 1.janvārim piemēroja likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 2.panta 21.² daļu, ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma stāšanos spēkā 2013.gada 1.janvārī, iekasējot no klientiem maksājumus par siltumenerģijas, elektroenerģijas, gāzes un ūdens piegādēm, kā arī par kanalizācijas un

SANEMTS

Latvijas Pašvaldību savienība

2013.g. 20. februārī

Nr. 0220130477/02-09

atkritumu izvešanas pakalpojumiem un pārskaitot tos faktiskajiem šo preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem, vairs nevarēs piemērot PVN tikai kasiera atlīdzībai, bet tiem būtu jāpiemēro PVN visai minēto preču un pakalpojumu vērtībai. Informējam, ka arī pēc Pievienotās vērtības nodokļa likuma stāšanās spēkā namu apsaimniekotājiem, kas iesaistās minētajos darījumos kā starpnieki, ir tiesības piemērot PVN tikai atlīdzībai par sniegto starpniecības pakalpojumu (tas ir, kasiera atlīdzībai), neraugoties uz to, ka Pievienotās vērtības nodokļa likumā nav tieši pārņemtas likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 2.panta 21.² un 21.³ daļas normas.

2. Pievienotās vērtības nodokļa likuma izstrādāšanas mērķis un atšķirtības Pievienotās vērtības nodokļa likuma un likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” regulējumā

Šajā sakarā paskaidrojam sekojošo. Likums „Par pievienotās vērtības nodokli” paredzēja, ka namu apsaimniekotāji, izmantojot likuma 2.panta 21.² un 21.³ daļā noteiktās tiesības, var izvēlēties PVN piemērošanas kārtību veiktajiem darījumiem neatkarīgi no to ekonomiskā satura un būtības. Proti, attiecībā uz apsaimniekošanas procesa ietvaros patērētājiem piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem, tie varēja brīvi izvēlēties uzskatīt sevi par minēto preču un pakalpojumu piegādātāju (piemērojot likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 2.panta trīspadsmito daļu) vai arī par starpniekiem (piemērojot likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 2.panta 21.² daļu).

Vēlamies informēt, ka, izstrādājot Pievienotās vērtības nodokļa likumu, tika īstenots mērķis redakcionāli uzlabot un pilnveidot likuma normas, sakārtot likuma struktūru un precizēt likumā lietoto terminoloģiju, lai tā būtu saskaņota ar Padomes 2006.gada 28.novembra direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK). Tādējādi Pievienotās vērtības nodokļa likuma 6.panta trešajā daļā ietvertais regulējums ir precizēts atbilstoši Direktīvas 2006/112/EK 28.pantam. Papildus vēršam uzmanību, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta četrpadsmitajā daļā (redakcijā, kas stājas spēkā 2013.gada 11.janvārī) ir noteikts, ka nodokļu administrācija, nosakot nodokļa maksājuma apmēru, ņem vērā nodokļu maksātāja atsevišķa darījuma vai darījumu kopuma ekonomisko saturu un būtību, nevis tikai juridisko formu. Turklāt Direktīva 2006/112/EK neparedz, ka nodokļa maksātājiem, kas iesaistīti namu apsaimniekošanas darījumos, būtu tiesības izvēlēties PVN piemērošanas kārtību veiktajiem darījumiem. Līdz ar to Pievienotās vērtības nodokļa likumā nav pārņemts likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 2.panta 21.² daļa un 21.³ daļā ietvertais regulējums.

Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 6.panta trešo daļu, ja nodokļa maksātājs, kas darbojas savā vārdā, bet kādas citas personas interesēs, ir iesaistīts pakalpojumu sniegšanā, uzskata, ka nodokļa maksātājs pats saņēmis un sniedzis šos pakalpojumus, tādējādi šis darījums pielīdzināms pakalpojumam. Savukārt, ja nodokļa maksātājs ir iesaistīts preču piegādē, tad PVN šim darījumam piemērojams Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajā vispārīgajā kārtībā, tas nozīmē, ja nodokļa maksātājs piegādā preces savā vārdā, tad tas pats veicis šo preču piegādi.

Papildus vēršam uzmanību, ka atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 20.punkta „b” apakšpunktam darījumus ar elektroenerģiju, gāzi, siltumenerģiju, apkuri, ūdeni, tvaiku un dzesēšanas enerģiju uzskata par preču piegādēm. Tādējādi turpmāk, paskaidrojot, kā PVN ir piemērojams namu apsaimniekotāju veiktajiem darījumiem, tiks minēti gan preču piegādes darījumi (piemēram, siltumenerģijas piegāde), gan pakalpojumu sniegšanas darījumi (piemēram, atkritumu izvešanas pakalpojumi).

3. Kā nosakāms, vai namu apsaimniekotājs darbojas vai nedarbojas kā starpnieks

Nemot vērā minēto, ja namu apsaimniekotājs savā vārdā izraksta rēķinu klientiem (iedzīvotājiem vai juridiskām personām) par nama apsaimniekošanas ietvaros piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, tad tas ir uzskatāms par šo preču piegādātāju un šo pakalpojumu sniedzēju. Šajā gadījumā ar PVN ir apliekama visa piegādāto preču un sniegto pakalpojumu vērtība. Šī namu apsaimniekotāja PVN deklarācijā norādāma visa piegādāto preču un sniegto pakalpojumu vērtība un tam ir tiesības samazināt valsts budžetā maksājamo PVN summu, atskaitot kā priekšnodokli PVN summu, kas ir norādīta apsaimniekotājam faktiskā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja izrakstītajā PVN rēķinā.

Vienlaikus informējam, ka Pievienotās vērtības nodokļa likums definē terminu „starpnieks”. Saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1.panta 26.punktu starpnieks ir nodokļa maksātājs, kurš piedalās pakalpojumu sniegšanā vai preču piegādē, nekļūstot par šo preču īpašnieku vai faktisko pakalpojumu sniedzēju, lai īstenotu citu personu intereses pakalpojumu sniegšanas vai preču piegādes darījumos. Starpnieks izraksta PVN rēķinu un saņem atlīdzību tikai par savu sniegto starpniecības pakalpojumu. Atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma 34.panta sestajai daļai starpniecības pakalpojuma ar PVN apliekamā vērtība ir starpniecības atlīdzība. Nemot vērā minēto, paskaidrojam, ja apsaimniekošanas procesā puses vienojās, ka namu apsaimniekotājs darbojas kā starpnieks starp faktiskajiem preču piegādātājiem un pakalpojuma sniedzējiem un patērētājiem (iedzīvotājiem vai juridiskām personām), tad namu apsaimniekotājs piemēro PVN tikai atlīdzībai par sniegto starpniecības pakalpojumu, tas ir, kasiera atlīdzībai (ja tāda ir). Šajā gadījumā namu apsaimniekotāja PVN deklarācijā norādāma tikai atlīdzība par sniegto starpniecības pakalpojumu (ja tāda ir) un tam nav tiesību atskaitīt kā priekšnodokli PVN summu, kas ir norādīta apsaimniekotājam faktiskā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja izrakstītajā PVN rēķinā.

Tādējādi attiecībā uz PVN piemērošanu namu apsaimniekotāju veiktajiem darījumiem būtiskākā Pievienotās vērtības nodokļa likuma regulējuma atšķirība no likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” ietvertā regulējuma (2.panta 21.² daļa) ir tā, ka namu apsaimniekotājam nav tiesību brīvi izvēlēties PVN piemērošanas kārtību veiktajiem darījumiem. Izrakstot patērētājiem rēķinus savā vārdā, namu apsaimniekotājs uzskatāms par preču piegādātāju un pakalpojumu sniedzēju. Savukārt, ja līgumā ir noteikts, ka namu apsaimniekotājs darbojas kā starpnieks, tai skaitā nodrošinot norēķinu veikšanu starp patērētāju un faktiskajiem preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem, ar PVN ir apliekama tikai atlīdzība par sniegto starpniecības pakalpojumu.

4. Kā izrakstāmi rēķini, ja namu apsaimniekotāji darbojas kā starpnieki

Attiecībā uz namu apsaimniekotāja, kurš darbojas kā starpnieks, rēķinu izrakstīšanas kārtību, paskaidrojam, ka, mūsdiā, šāds namu apsaimniekotājs nedrīkst izrakstīt patērētājiem rēķinus par apsaimniekošanas procesa ietvaros piegādātajām precēm un sniegtajiem pakalpojumiem, nenorādot izrakstītajos rēķinos datus par faktiskajiem piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem, jo tas neatbilstu veiktā darījuma ekonomiskajam saturam un būtībai. Uzskatām, lai šajos gadījumos, pamatojoties uz namu apsaimniekotāja, kurš darbojas kā starpnieks, patērētājiem izrakstītajiem rēķiniem, būtu iespējams pilnībā izprast veiktā darījuma būtību un izsekot tā norisei, rēķinos jāveic atsaucis uz faktisko preču piegādātāju un pakalpojumu sniedzēju izrakstīto rēķinu datiem, norādot visu informāciju, kas būtu nepieciešama patērētājam, kas ir reģistrēts nodokļa maksātājs, priekšnodokļa atskaitīšanai (piemēram, faktiskā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja nosaukums, reģistrācijas numurs VID PVN maksātāju reģistrā, tā izrakstītā rēķina datums un numurs, konkrētam patērētājam piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu vērtība un PVN summa). Savukārt namu apsaimniekotāja rekvizīti patērētājam izrakstītajā rēķinā norādāmi ar piezīmi, ka tas ir maksājuma saņēmējs. Tā kā šādu rēķinu izrakstīšanas kārtību nosaka darījuma ekonomiskais saturs un būtība, uzskatām, ka speciālais regulējums nav nepieciešams.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ja namu apsaimniekotājs iekasē maksu par sniegto starpniecības pakalpojumu (piemēram, kasiera atlīdzību), tad attiecībā uz šo pakalpojumu namu apsaimniekotājs ir uzskatāms par starpniecības pakalpojumu sniedzēju.

5. Kā atskaitāms priekšnodoklis, ja reģistrēti nodokļa maksātāji, saņem rēķinus no namu apsaimniekotājiem, kuri darbojas kā starpnieki

Mūsaprāt, ja tiks ievērota šāda rēķinu izrakstīšanas kārtība, preču vai pakalpojumu saņēmējam, kas ir reģistrēts nodokļa maksātājs un apsaimniekošanas procesa ietvaros saņemtās preces un pakalpojumus izmanto ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai, ir tiesības atskaitīt priekšnodokli par iegādātajām precēm un pakalpojumiem. Šajā gadījumā, pamatojoties uz namu apsaimniekotāja izrakstītajā rēķinā veikto atsauci uz faktiskā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja rēķinu un attiecīgā rēķina datiem, PVN deklarācijas pielikumā (PVN1 pārskata I daļā) kā darījuma partneris norādāms faktiskais preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs, kā arī minētajā pārskatā norāda faktiskā preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja izrakstītā PVN rēķina numuru un datumu. Uzskatām, ka šāda rēķinu izrakstīšanas kārtība būtu jāpiemēro arī tiem namu apsaimniekotājiem (ja tie darbojas kā starpnieki), kas nav reģistrēti VID PVN maksātāju reģistrā. Tādējādi arī šādu namu apsaimniekotāju klientiem, reģistrētiem nodokļa maksātājiem, būs tiesības atskaitīt priekšnodokli par apsaimniekošanas procesa ietvaros iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem.

Nemot vērā minēto, uzskatām, ka nav pamatojuma bažām, ka nepamatoti palielināsies namu apsaimniekotāju apgrozījums, ka namu apsaimniekotāji, kas nav reģistrēti VID PVN maksātāju reģistrā, nevarēs izrakstītajos rēķinos atsevišķi norādīt PVN summu, kā arī, ka var rasties problēmas pie PVN summas, kas ir atskaitāma kā priekšnodoklis aprēķināšanas.

Vēršam uzmanību, ka namu apsaimniekotājiem, kuri arī turpmāk vēlas darboties kā starpnieki, būtu jāizvērtē līguma nosacījumi un nepieciešamības gadījumā jāveic grozījumi līgumos, piemēram, noslēdzot papildu vienošanos, lai būtu nepārprotami skaidrs, ka tie darbojas kā starpnieki.

Ja līgumā nav noteikts, ka namu apsaimniekotājs darbojas kā starpnieks, tad attiecībā uz darījumiem, kas veikti, sākot ar 2013.gada 1.janvāri, tas kvalificējams kā apsaimniekošanas procesa ietvaros piegādāto preču un sniegto pakalpojumu piegādātājs, neatkarīgi no tā, kādu PVN maksāšanas kārtību tas piemēroja līdz 2012.gada 31.decembrim, pamatojoties uz likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” normām. Lai namu apsaimniekotāja, kas ar 2013.gada 1.janvāri kvalificējams kā preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs, klienti (reģistrēti nodokļa maksātāji) varētu atskaitīt priekšnodokli par apsaimniekošanas procesa ietvaros iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem, namu apsaimniekotājam jābūt reģistrētam VID PVN maksātāju reģistrā. Ja namu apsaimniekotājs nav reģistrēts VID PVN maksātāju reģistrā un nevēlas reģistrēties, tas var grozīt līgumu nosacījumus, lai 2013.gadā darbotos kā starpnieks. Kā jau norādīts, ja namu apsaimniekotājs, kas nav reģistrēts VID PVN maksātāju reģistrā, darbojas kā starpnieks un ievēro iepriekš izklāstīto rēķinu izrakstīšanas kārtību, tad tā klientiem, reģistrētiem nodokļa maksātājiem, ir iespējas atskaitīt priekšnodokli par apsaimniekošanas procesa ietvaros saņemtajām precēm un pakalpojumiem.

6. Papildu informācija par PVN piemērošanu siltumenerģijas piegādēm

Vienlaikus vēršam uzmanību uz Pievienotās vērtības nodokļa likuma normām, kas nosaka PVN samazinātās likmes piemērošanu siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem.

Atbilstoši likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” 6.²panta 15.punktam PVN samazināto likmi piemēroja siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem. Savukārt Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42.panta divpadsmitajā daļā ir noteikts, ka PVN samazināto likmi

piemēro siltumenerģijas piegādei, ja tās faktiskais patērētājs ir iedzīvotājs, kas pērk un patērē siltumenerģiju mājāsaimniecības vajadzībām. Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42.panta trīspadsmitajā daļā ir pārcelts Ministru kabineta 2006.gada 14.novembra noteikumu Nr.933 „Likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” normu piemērošanas kārtība” 140.punktā ietvertais regulējums, kas uzliek fiziskajai personai, kas pērk un patērē siltumenerģiju un koksnes kurināmo saimnieciskās vai profesionālās darbības vajadzībām, pienākumu paziņot par siltumenerģijas un koksnes kurināmā lietošanas mērķi piegādātājam vai personai, kas nodrošina dzīvojamās mājas pārvaldīšanu. No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka namu apsaimniekotājs Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42.panta trīspadsmitajā daļā noteikto no iedzīvotājiem saņemto informāciju nodod faktiskajam siltumenerģijas piegādātājam. Neatkarīgi no tā, vai namu apsaimniekotājs darbojas vai nedarbojas kā starpnieks, faktiskais siltumenerģijas piegādātājs piemēro minēto preču piegādēm PVN likmi, pamatojoties uz namu apsaimniekotāja sniegto informāciju par patērētāju sadalījumu starp fiziskām personām, kas izmanto siltumenerģiju mājāsaimniecības vajadzībām (piemēro samazināto PVN likmi), un juridiskām personām un fiziskām personām, kas saņem siltumenerģiju saimnieciskās vai profesionālās darbības vajadzībām (piemēro PVN standartlikmi). Tādējādi, ja tiks ievērotas Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42.panta trīspadsmitās daļas prasības, siltumenerģijas piegādātāja, rīcībā būs informācija, kas nepieciešama, lai piemērotu pareizi PVN likmi siltumenerģijas piegādei. Vēršam uzmanību, ja namu apsaimniekotājs nav sniedzis faktiskajam siltumenerģijas piegādātājam iepriekš minēto informāciju, tad siltumenerģijas piegādātājs piemēro PVN standartlimi. Tādējādi namu apsaimniekotājiem, kas darbojas kā starpnieki, minētās informācijas par patērētājiem sniegšana faktiskajiem siltumenerģijas piegādātājiem ir obligāta, jo šādi tiek nodrošināta samazinātās PVN likmes piemērošana siltumenerģijas piegādēm iedzīvotājiem, kuri izmanto to mājāsaimniecības vajadzībām.

Pateicamies par jūsu vēstulēs izteikto viedokli un informējam, ka, veicot grozījumus PVN normatīvajos aktos, izvērtēsim nepieciešamību pilnveidot normas, kuras nosaka PVN piemērošanu namu apsaimniekotāju darījumiem.

Ar cieņu

valsts sekretāra vietnieka nodokļu,
muitas un grāmatvedības jautājumos p.i. –
Nodokļu analīzes departamenta direktors

I.Šņucins